

Politicile energetice ale României, între competitivitate industrială, liberalizare și protecția mediului*

Radu Dudău & Dragoș Tâlvescu

Tema competitivității industriale a devenit una de prim ordin între politicile energetice ale UE, alături de cei trei piloni consacrați: liberalizarea piețelor de energie, securitatea energetică, protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice.

Cadrul 2030 privind energia și schimbările climatice în intervalul 2020-2030 asumă reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în statele membre UE cu 40% față de 1990 și stabilirea unei ținte obligatorii pentru sursele de energie regenerabilă (SER) la nivelul UE de 27% din consumul total de energie. Pe de altă parte, Comisia Europeană (CE) își propune ca producția industrială a UE să ajungă la 20% din PIB în 2020. Dar condițiile economice dificile și prețul ridicat al energiei în UE față de America de Nord și Orientul Mijlociu generează o tensiune între obiectivele industriale ale statelor membre și politicile privind mediul și schimbările climatice.

Creșterea spectaculoasă a producției de gaze de șist în SUA a contribuit la ieftinirea gazelor și a cărbunelui pe piețele internaționale. În același timp, în UE, care este puternic dependentă de importuri de energie, operează un set stringent de reglementări ce limitează emisiile de carbon și susțin SER prin mecanisme naționale de promovare. Acestea ridică prețul energiei, cu efectul eroziunii competitivității industriale.

Acesta este contextul în care Guvernul României caută măsuri de reducere a prețului energiei la consumatorul final și de protecție a intereselor industriei mari consumatoare de energie. Pe de o parte, e insistent vizată reducerea schemei de promovare a SER. Pe de altă parte, s-a decis protejarea „marilor consumatori“ de energie electrică prin scutirea de la achiziționarea unei părți semnificative din cota obligatorie de certificate verzi, respectiv

---

* Publicat în Revista 22 din 2 aprilie 2014

prin asigurarea preferențială a unui preț reglementat al gazelor naturale. Să discutăm pe rând aceste două linii de politică energetică.

Schema de promovare a SER și avatarurile ei

Sistemul românesc de promovare a producerii energiei electrice din surse regenerabile (E-SER) se bazează pe alocarea și tranzacționarea de certificate verzi (CV). ANRE impune cote de E-SER pe care furnizorii de energie electrică sunt obligați să le achiziționeze, cote atestate prin achiziționarea de CV. CV sunt oferite producătorilor de E-SER de operatorul de sistem (*Transelectrica*) și pot fi tranzacționate pe piață.

Legea 220/2008 de promovare a E-SER a instituit una dintre cele mai generoase scheme de susținere din UE. Normele ei de aplicare au fost definitive abia la finele lui 2011, prin *OUG 88/2011*, care a stabilit câte CV revin per MWh de energie eoliană, fotovoltaică etc. A urmat o perioadă de dezvoltare fulminantă, dar scurtă a sectorului SER: după un an și opt luni, guvernul a decis prin *OUG 57/2013* să suspende până în aprilie 2017 acordarea unui număr de CV, diferențiat pe fiecare tip de tehnologie E-SER. Apoi, în decembrie 2013, *HG 994/2013* a stabilit reducerea numărului de CV alocate, începând cu 1 ianuarie 2014. În prezent, situația alocărilor de CV este următoarea: 3 CV/MWh de energie solară; 0,5 pentru energie eoliană până în 2017 și 0,25 începând cu 2018; și 0,7 pentru energia hidroelectrică produsă în centrale noi de cel mult 10 MW. Pe 13 martie a fost promulgată legea de aprobare a *OUG 57/2013*, deși CE nu a avizat încă modificarea schemei de promovare. În fine, pe 26 martie a fost aprobată prin HG reducerea cotei anuale a E-SER în consumul total de energie electrică de la 15%, cât prevede *Legea 220/2008* pentru 2014, la 11%.

Nu ideea de modificare a mecanismului de promovare este problematică – în fond, mai multe țări din UE au revizuit termenii oferiți industriei energiei regenerabile –, ci maniera intempestivă a mai multor măsuri, cu efecte retrospective, ce afectează deopotrivă proiectele operaționale și investițiile viitoare. Exista, pe de o parte, calea reducerii în cadrul *Legii 220/2008* a numărului de CV alocate pentru proiectele noi, pe baza unei „analize de supracompensare“ a ANRE. Pe de altă parte, un element corectiv intrinsec este prețul însuși al certificatelor verzi, care a scăzut pe piață de la valoarea maximă de tranzacționare de 55 de euro/CV la valoarea minimă indexată de 29,28 de euro/CV. Dacă aceste pârghii au fost considerate insuficiente, asta spune multe despre calitatea procesului de legiferare: statul român a emis o lege ai cărei termeni nu au putut fi respectați.

Percepția de impredictibilitate astfel creată s-a extins asupra tuturor investitorilor din sectorul energetic.

Recent, CV au devenit subiect de dispută politică, iar elementul cel mai des invocat a fost presiunea asupra prețului energiei electrice. Câteva date: România are al doilea cel mai ieftin preț al energiei electrice din UE, după Bulgaria. În factura consumatorilor casnici, procentul ce revine CV este de sub 7%, în vreme ce, spre comparație, TVA-ul e de 24%. Deși în prețul final al energiei a crescut componenta tarifelor de rețea și a serviciilor de sistem, prețul de bază a scăzut sensibil în ultimii doi ani, de la 232 lei/MWh în martie 2012 la 116 lei/MWh în martie 2014, în special prin creșterea cotei de piață a E-SER, dar și prin scăderea cererii de electricitate pe piață. Două treimi din preț constă în tarife, impozite și accize.

Investițiile în SER depășiseră în România, la începutul lui 2014, 6 miliarde de euro și 4.225 MW putere instalată. SER sunt un element tot mai important de securitate energetică și un factor fundamental de eliminare a emisiilor de carbon. Desigur, E-SER necesită investiții și ajustări de substanță ale sistemului electro-energetic, astfel că dezvoltarea lor nu poate depăși capacitatea sistemului de a le asimila. Dar asaltul la care sectorul energiei regenerabile a fost supus în ultimele luni nu este doar nejustificat, ci și împotriva intereselor pe termen lung ale economiei românești.

Protecția marilor consumatori de energie

România nu e un caz izolat la nivel european în ceea ce privește măsurile de protejare a marilor consumatori europeni de energie. Ei comercializează de regulă produse standard pe piețele globale, concurența fiind acerbă. Costul energiei este unul dintre factorii ce diferențiază învingătorii de învinși, fiind determinat de eficiența energetică, respectiv de prețul unitar al electricității și gazelor naturale. Pe termen mediu și lung, marii consumatori europeni întâmpină dificultăți în competiția cu producătorii din regiuni cu costuri scăzute la energie și pot face față concurenței doar prin inovare și creșterea eficienței energetice.

Pe termen scurt însă, pentru a preveni (sau cel puțin încetini) relocalizarea acestor sectoare industriale, cu efect asupra creșterii economice și șomajului la nivel european, prețul

unitar al energiei trebuie menținut la niveluri cât mai scăzute. Nu se pune problema subvenționării costului energiei, ci scutirea de la plata unor taxe și impozite pe care operatorii din afara UE nu le au – în primul rând, costul emisiilor de carbon și cel cu subvenționarea E-SER.

CE a adoptat măsuri prin care marii consumatori europeni pot fi scutiți, în anumite condiții, de o parte a costului emisiilor de carbon și a contribuției la subvențiile pentru E-SER. În prezent, *CE* lucrează la elaborarea unor recomandări pentru extinderea acestor scutiri, recomandări ce ar urma să intre în vigoare în iulie 2014.

În România, marii consumatori de electricitate și gaze au beneficiat decenii la rând de prețuri scăzute cu energia, reglementate de stat. În lipsa investițiilor susținute în eficiență energetică, multe întreprinderi nu au supraviețuit competiției internaționale după 1989. 25 de ani mai târziu, dintre marii consumatori rămași în România, majoritatea au eficiență energetică scăzută și supraviețuiesc datorită prețurilor reglementate la un nivel sub cel european. Situația e în special valabilă în industria îngrășămintelor chimice, dar și în metalurgie și siderurgie. În aceste condiții, actualul calendar de liberalizare a prețurilor la electricitate și gaze naturale provoacă oroare.

Măsuri similare celor la nivel european, de scutire extinsă a marilor consumatori de electricitate de la plata subvențiilor pentru E-SER, pot fi justificate. Artificiul prin care guvernul tocmai a împăcat, aparent, liberalizarea prețului gazelor pentru consumatorii industriali cu amânarea impactului creșterii de preț oferă o gură de oxigen combinatelor chimice. Dar modul de adoptare, prin ordonanță de urgență, fără dezbateri publice, perpetuează un stil executiv opac și impredictibil.

Ar putea acum părea că guvernul a acționat decisiv în direcția bună, salvând marii consumatori de energie și locurile de muncă. Dar astfel de măsuri nu contribuie sustenabil la creșterea competitivității. Fără investiții urgente, la scară largă, în sporirea eficienței energetice, avantajul oferit de scutirile de taxe și amânarea de facto a liberalizării prețurilor la gazele naturale se va evapora rapid. Nu e exclus ca proprietarii marilor consumatori de energie să încaseze profiturile suplimentare, fără a investi în sustenabilitatea producției. În unu-doi ani, situația va fi mai gravă decât în prezent, întrucât parte a industriei europene își va fi sporit competitivitatea investind în eficiență

energetică, cu cofinanțare europeană și de stat, acolo unde este posibil.

Radu Dudău este director al Energy Policy Group și conferențiar la Universitatea București

Dragoș Tâlvescu este expert afiliat Energy Policy Group și partener și consultant la Sund Energy, Oslo

Copyright © 2014 Energy Policy Group

Str. Buzești 75-77, 011013 București, Romania

www.enpg.ro

office@enpg.ro